

Oliy ta`lim muassasalarida mustaqil ta`limni tashkil etish, raqamli ta`lim texnologiyalaridan foydalanish.

*Andijon davlat pedagogika instituti
Fizika va texnologik ta`lim kafedrası
Fizika fani o`qituvchisi
Mamatova Go`zaloy Jo`ramirzayevna
Aniq fanlar fakulteti Fizika astronomiya yo`nalishi
201-guruh Xatamova Adolatxon*

Annotatsiya: Raqamli texnologiyalar ta`lim jarayonini yanada samarali va qulay tashkil etish, talabalar uchun mustaqil o`rganishni rivojlantirishda muhim ro`l o`ynaydi.

Kalit so`zlar: Mustaqil ta`lim, talabalar, raqamli texnologiyalar.

Oliy ta`lim muassasalarida mustaqil ta`limni joriy etish talabalar mustaqil ravishda bilim olish, ilmiy izlanishlar olib borish, va o`zlashtirish jarayonida faol ishtirok etish imkoniyatlarini yaratish jarayonidir. Bu jarayonning samarali amalga oshirilishi talabalar bilim darajasini oshirish, kreativ fikrlashni rivojlantirish, va o`z-o`zini ta`lim olish ko`nikmalarini shakllantirishga yordam beradi. Oliy ta`limda bu jarayonni samarali tashkil etish, o`qish jarayonini yanada qiziqarli va natijali qilishga e`tibor berilmoqda. Xususan-Oliy ta`limni rivojlantirish tadqiqotlar markazida "Oliy ta`lim muassasalarida talabalar mustaqil ta`limni tashkil etish" mavzusida seminar bo`lib o`tdi. Unda O`zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi vakillari, markaz ma`sullari hamda oliy ta`lim muassasalari xodimlari ishtirok etdi. Seminarda mustaqil ta`lim, uning soatlari ulushini oshirish, talabalarda tanqidiy va ijodiy fikrlashni rivojlantirish, tizimli tahlil qilish ko`nikmasini shakllantirish masalalari muhokama qilindi. Shuningdek, mustaqil ta`limni tashkil etishning yagona Namunaviy tartibi loyihasini takomillashtirish, alohida tashkil etilgan Ishchi guruhi a`zolari tomonidan bildirilgan takliflarni inobatga olgan holda oliy ta`lim muassasalari o`quv jarayonida foydalanishlari uchun namuna sifatida taqdim etish lozimligi kelishib olindi.

Oliy ta`lim muassasalarida mustaqil ta`limni tashkil etish, talabalar uchun bilim olish jarayonini yanada samarali va rivojlantiruvchi qilish maqsadida juda muhimdir. Mustaqil ta`lim talabalarni o`z bilimlarini chuqurlashtirish, analitik fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish va o`z-o`zini boshqarish ko`nikmalarini shakllantirishda yordam beradi. Quyida mustaqil ta`limni tashkil etish bo`yicha bir necha asosiy yo`nalishlari keltirilgan: Bular - Ta`lim rejasi va dasturlari: Oliy ta`lim muassasalari talabalarga mustaqil ta`lim uchun maxsus rejalar va dasturlarni taklif etishi kerak. Bu dasturlar o`z ichiga mustaqil tadqiqotlar, loyiha ishlari, ma`ruzalar tayyorlash va boshqa faoliyatlarni olishi mumkin.

Resurslar taqdimoti: Mustaqil ta`lim uchun zarur bo`lgan resurslar, jumladan, elektron kutubxonalar, ilmiy maqolalar va o`quv qo`llanmalar talabalar uchun

ochiq bo'lishi kerak. Talabalar bu resurslardan foydalanib, o'z bilimlarini mustahkamlashlari mumkin.

Mentorlik va yordam: Talabalarga o'z o'qituvchilaridan yoki boshqa mutaxassislardan mentorlik qilish imkoniyatini yaratish. Bu ularning mustaqil ta'lim jarayonida yo'l-yo'riq olishlarini ta'minlaydi.

Gruppaviy ishlar: Talabalarni birgalikda ishlashga undovchi guruhli muhokamalar va loyihalar tashkillashtirish. Bu talabalar o'rtasida bilim almashish va hamkorlikni rivojlantiradi.

O'z-o'zini baholash va rejalashtirish: Talabalarga o'z o'zini baholash va ta'lim jarayonida o'z maqsadlarini belgilash imkoniyatini berish. Bu ularning o'z jazolarini tushunishlariga va o'z ustida ishlashlariga yordam beradi.

Interaktiv texnologiyalar: Mustaqil ta'limni qo'llab-quvvatlash uchun interaktiv platformalar va onlayn kurslar, forumlar va vebinarlar tashkil etish.

Raqobatchilik va motivatsiya: Talabalar o'rtasida intellektual raqobatchilik tashkil etish. Bu ularni ko'proq o'rganishga va o'z bilimlarini kengaytirishga undaydi.

Mustaqil ta'limni tashkil etish nafaqat o'quv jarayonini yaxshilaydi, balki talabalarni kelajakda muvaffaqiyatli professional bo'lishlariga tayyorlaydi.

Oliy ta'lim muassasalarida mustaqil ta'limni tashkil etish mavzusi juda keng ko'lamli va pandemyadan keyin yanada muhim ahamiyat kasb etdi. Bu pandemiya davrida talabalar o'zlariga qulay va kerakli tezlikda o'qish imkoniyatiga ega bo'ladilar, bu esa o'qish jarayonini shaxsiylashtirishga yordam beradi. Mustaqil ta'lim talabalarni tanqidiy fikrlash va muammolarni hal etish qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam berdi.

Dunyo miqyosida ijtimoiy-iqtisodiy va ilmiy-texnikaviy sohalarda olib borilayotgan global o'zgarishlar rahbar kadrlar tayyorlash tizimini yanada yangicha talablar asosida takomillashtirishni taqozo etmoqda. Xalqaro pedagogik tajribalar shuni ko'rsatadiki, ta'limda boshqaruv samaradorligi, rahbarning boshqaruv kompetensiyalari va uning tarkibi, boshqaruv faoliyatida rejalashtirib, tashkil etish, o'qitish, tarbiyalash, muvofiqlashtirish, hisob va nazorat qilish ko'nikmalarini rivojlantirish malaka oshirish jarayonida rivojlantiruvchi ta'lim muhitini takomillashtirish talab qilmoqda.

Bugun yurtimizda ta'lim tizimini raqamlashtirishga doir tadbirlar, tadqiqotlar va ishlanmalarni keng targ'ib qilib kelinmoqda. Ilg'or hirijiy tajribalar asosida innovatsion ta'lim muhitini shakllantirish, interfaol o'qitish metodlari va texnologiyalarini amaliyotga keng tatbiq qilishasosida ta'lim oluvchi va ta'lim beruvchilarda raqamli texnologiyalardan foydalanish mexanizmlarini yanada takomillashtirish muhim o'rin tutadi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yilning 28-yanvardagi '2022 - 2026-yillarga mo'ljallangan yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida'gi 60-Farmoni bilan 2022 - 2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasini amalga oshirish bo'yicha kompleks chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda

XXI asr yangi tanlovlar, yangi texnologiyalarni o'z ichiga olgan imkoniyatlar va hayotning barcha sohalarida texnologiyalarning keng tarqalganligi bilan bog'liq muammolar: biznes va boshqaruv, hukumat, ta'lim va boshqa akademik sohada o'tgan yangilik haqidagi fikrlar bilan umumiy o'rta ta'lim muassasalarini boshqarishda raqamli texnologiyalardan foydalanish mexanizmlarini ishlab chiqish bugungi kunning dolzarb muammolari bo'lib qolmoqda.

Oliy ta'lim muassasalarida mustaqil ta'limni tashkil etish jarayonida raqamli ta'lim texnologiyalaridan foydalanish — bu zamonaviy ta'limning asosiy yo'nalishlaridan biridir. Raqamli texnologiyalar, masalan, onlayn platformalar, virtual sinflar va interaktiv o'quv materiallari orqali talabalar mustaqil ravishda o'qish va o'zlashtirish jarayonini kengaytirish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Moodle, Google Classroom, Coursera kabi platformalar talabalar uchun o'quv materiallariga qulay kirish imkonini beradi. Video darslar, vebinarlar va multimedia resurslar yordamida o'quv jarayonini yanada qiziqarli va samarali qilish mumkin.

Talabalar o'z bilimlarini mustaqil ravishda baholash uchun turli sinovlar va testlardan foydalanishlari mumkin.

Raqamli ta'lim texnologiyalari orqali talabalar o'z o'qish rejalari va maqsadlarini o'zingiz belgilash imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Forumlar va chat guruhlari orqali talabalar bir-birlari bilan fikr almashish, tajriba o'rtoqlashish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

O'qituvchilar va ilmiy xodimlar o'quv jarayonini yaxshilash uchun raqamli texnologiyalardan foydalanishlari, o'z tajribalarini baham ko'rib, bir-birlariga yordam berishlari mumkin.

Tayyorlangan materiallar va o'quv rejalari yordamida talabalar o'z bilimlarini mustaqil ravishda olishlari va motivatsiyalarini oshirishlari mumkin.

Pandemiya davrida talabalar uchun masofaviy ta'lim tizimlaridan foydalanish qat'iy ravishda joriy etildi. Bu jarayon mustaqil ta'lim uchun yangi usullarni ochdi.

Raqamli resurslar orqali ta'lim sifatini oshirish, chegara va shartlardan qat'i nazar, ko'plab talabalar uchun ta'lim olish imkonini beradi.

Oliy ta'lim muassasalarida raqamli ta'lim texnologiyalarini samarali qo'llash mustaqil ta'lim jarayonini rivojlantirishga yordam beradi va talabalarni ta'lim jarayoniga faol jalb etadi. Shuningdek, bu yondashuv o'quv jarayonining sifatini oshirish va yangi imkoniyatlarni yaratishga xizmat qiladi.

Xulosa: Oliy ta'lim muassasalarida mustaqil ta'limni tashkil etish zamonaviy texnologiyalardan ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishda muhim rol o'ynaydi. ta'lim tizimining ajralmas qismiga aylangan. Raqamli texnologiyalar va ta'lim uslublaridan foydalanish talabalar uchun yangi imkoniyatlar yaratadi, shuningdek, ularni mustaqil ta'lim jarayoniga faol jalb etadi. Shuningdek, bu jarayon o'qituvchilar va talabalarining o'rtasidagi munosabatlar sifatini ham oshiradi. Bu jarayon ta'lim sifatini oshiradi va talabalarni zamonaviy ish bozorining talablariga mos kelishiga imkon yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O`zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yilning 28-yanvardagi ‘2022 - 2026-yillarga mo`ljallangan yangi O`zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to`g`risida’ gi 60-Farmoni.
2. <https://lex.uz/uz/docs/-5841063>
3. [devedu.uz https://devedu.uz](https://devedu.uz)
4. In-academy.uz <https://in-academy.uz>
5. Gulnora R. (2022). Raqamli ta’lim texnologiyalari: ta’lim jarayonini samarali tashkil etish. O`zbekiston ta’lim jurnali.